Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Auctoritates utriusque Testamenti

Nicolaus <de Hanapis>

[Straßburg], um 1475-80

De bellis et gerris - De blasphemia

urn:nbn:de:bsz:31-313490

Visual Library

deum amicitia iungeris Et idcirco
iram dei merebaris. ij. Parali. xix.
Audientes omẽs tres amici job ma-
lum qđ accidiſſet ei venerunt ſingu
li de loco ſuo vt viſitarent eum et
cõſolarent̃ quibꝫ ipſe job dixit ſub
uertimini amicũ veſtrũ. Job. ij. ca.
Rex alexander miſit jonathe epiſto
lam dicens audiuimꝰ de te ꝙ ſis vir
potens viribꝫ et aptus es vt ſis ami
cus noſter. j. Machabeorum. x.
Accepit jonatas aurum et argentũ
et alia exenia multa et dedit deme-
trio et inuenit gratiã in õculis eius
et fecit eum principem amicorum
j. Machabeorum. xj.
Vidit jonathas ꝙ tempus iam in-
gruat et miſit rome viros ſtatuere
et renouare cum romanis amicitiã
ij. Machabeorum. xij.
Poſtq̃ alexander pcuſſit demetriũ
miſit ad tholomeum regem egipti
legatos vt ſtatuerent̃ ad inuicem a-
micitiam et daret filiam ſuã in vxo
rem. Machabeorum. x.
Propter veterem amicitiam quidã
aſtantes eleazaro pſuadebant vt car
nes quas attulerãt quibꝫ etiã veſci
liceret mãducare et ſimularet ſe car
nes porcinas comedere vt ſic poſſet
mortẽ euadere. ij. Machabeorũ. vj.
Laudauit dñs villicum iniquita-
tis ꝙ prudenter feciſſet amicos ſibi
acquirendo de bonis dñi ſui conclu
dendo per hoc ꝙ per temporalia de-
bemus nobis amicos acquirere qui
nos poſſint in eterna tabernacula re
cipere et introducere. Luce. xvj.
Poſuit etiã dñs exemplum de illis
qui media nocte vadunt ad amicos
vt petant aliq̃d ab eis. Luce. xj.
In paſſione domini facti ſunt amici
pylatus et herodes. Luce. xxiij.
Cõmota ciuitate ephesiorũ et cõfuſa
quidã de aſia qui erant amici pauli
miſerunt ad eum ne daret ſe in car-
cerem. Actuum. xix.

De aſpectu et viſu.

Prima mulier viſo ligni ve
titi fructu pulchro tulit de
illo et comedit. Geneſis. iij.
Pulchritudo etiam mulierum viſa
multorũ fuit occaſio malorũ nam
videntes filij dei filias hoim ꝙ eẽnt
pulchre. Geneſis. vj.
Abraham dixit ſaray vxori ſue noui
ꝙ pulchra ſis mulier et cũ viderint
egipcij te interficient me et te reſer-
uabunt. Geneſis. xij.
Volẽs dyna filias regionis videre
ipſa viſa corrupta fuit. Geñ. xxxiiij.
Judas vidit thamar in biuio et cũ
ea peccauit. Geneſis. xxxviij.
Vidit dauid de ſalario berſabee ſe
lauantẽ ex aduerſo quã tulit et po-
ſtea virũ eius occidit. ij. Regũ. xj.
Cum intraſſet iudith in conſpectu
holofernis ſtatim captus eſt in ocu-
lis ſuis. Judith. x.
Unde ibidem ſandalia eius rapue-
runt oculos illius et pulchritudo il
lius captiuam fecit animã eius.
Viderũt duo ſenes ſuſannam ſe q̃ti
die lauantem et ortũ intrantẽ et de-
ambulantem et exarſerunt in cõcu-
piſcencia eius. Danielis. xiij.

De bellis et guerris.

Abraham cum paucis ſocijs
quatuor reges debellauit et
loth nepotem ſuum libera
uit. Geneſis. xiiij.
Nota ꝙ in bello iuſto non tenetur

homo inimicis ꝓdicere bellum vel
eos premunire ymmo licet eis inſi=
dias tendere ſicut p abraham Ge=
neſis·xiiij·et etiã Judicũ·viij·
De gedeone contra amalech miſit
moyſes joſue ad pugnandum ipſe
vero in oratione permanſit et plus
fecit orando q̃ ille manibus ferien=
do·Exodi·xvij·
Ex pcepto domini pugnantes filij
iſrahel contra madianitas tantã ha
buerunt victoriam q·xxij·milia vir=
ginum fuerunt in preda et tantum
de populo iſrahel nõ fuerũt niſi duo
decim milia de quibus ne vnus qui
dam in prelio mortuus eſt·Nume=
ri·xxxj·et·xxj·
Vociferante populo et clangentib9
tubis ſicut preceperat dominus jo=
ſue verſi corruerũt et ciuitas ab eis
capta eſt Joſue·vj·
Poſt morten joſue filij iſrahel non
leguntᷣ ad prelium miſſi niſi conſul
to dño et ſic tradidit chananeum et
phereſeũ in manus eorũ Judicũ·j·
Et nota de ſaluatorẽ noĩe ahod quẽ
ſuſcitauit dñs filijs iſrl̃. Judicũ·iij·
Item dixit delbora ad barach ſur=
ge· Ibidem·iiij·
Et nota de tricentis viris ibidẽ·vij
Item·ix·et·xj·
Item de ſampſone ibidem·xiij·
Et deinceps vſq3 ad·xxiij·
Tempore hely ſacerdotis filij iſrahel
debellati ſũt a philiſteis et poſtea fi
lij iſrahel temptantes dñm tulerũt
archã dñi ſecũ ſed philiſtei debella=
rũt eos et archã dñi ceperũt·j·Reg
iiij·et ibidẽ.vij·ix.xj.xiij·xvij.et.xx·
Audientes q dauid vocatus eet in
regem ſup iſrahel aſcenderũt vniuer
ſi vt quererent eũ qui cõſuluit dñm

et percuſſit eos.ij.Regũ.v.
Item dauid iterũ et iterũ percuſſit
philiſteos et tulit frenũ tributi de
manu eorum.ij.Regum·viij·
Item percuſſit moab et factus ẽ ei
ſeruiens ſub tributis·ij.Regũ.viij
Item regẽ ſaba et de ſyria.xxij·mi=
lia virorũ et ſeruauit dñs dauid in
omnib9 ad quecumq3 profectus eſt
ij.Regum.viij·
Joab dixit fratri ſuo eſto vir fortis
et pugnabim9 ꝓ populo noſtro et
ciuitate dei noſtri·dñs autẽ faciet q
bonũ eſt in conſpectu ſuo et ſequitᷣ
q in prelio fugauerunt omnes ini=
mici ioab.ij.Regũ.x.
Benadab rex ſyrie obſidebat ſama
riam ſed victus fuit et fugatus ad
mandatum dñi pugnantib9 contra
pueros principis qui erant ducenti
triginta duo. Sequenti autẽ anno
venit iterũ benadab cũ exercitu ſuo
maximo et ceciderũt centũ milia pe=
dicum in die illa.iij.Regũ.xx.
Samaria tamdiu obſeſſa erat a re=
ge ſyrie q vendebatᷣ caput aſini·xxx
argenteis.iiij·Regum·vj·
Sed ad verbũ heliſei fugati ſũt ſy=
ri et ex hoc habuerũt maximã rerũ
habundanciam.iiij·Regum·vij·
Rex iſrl̃ multociens debellauit re=
gem ſyrie ſed ꝓpter peccatum hoim
cepit dñs ſuper iſrahel et percuſſit
eos aſael rex ſyrie in vniuerſis fini=
bus iſrahel·iiij·Regũ·xiij·
Item nota ibidem.xxiiij·
Item nota quomodo angelus dñi
percuſſit exercitũ ſennacherib et ipe
poſt modicũ tempus a filijs ſuis in=
terfectus eſt·iiij.Regũ.xix.
Egreſſus eſt contra aſam regẽ iuda
ſara ethiops cum exercitu ſuo decies

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

centenis milibus et inuocauit dñm
aza dicens dñe non eſt apud te vlla
diſtanciã. Vtrum in paucis auxilie=
ris aut in mltis. Exterminauit ita=
qꝫ dñs ethiopes et ruerunt vſqꝫ ad
interniционem qꝛ dño cedente contri=
ti ſunt. ij. Para. xiiij. et. xv.
Phacee filius romelie rex iſrl̃ occi=
dit de iuda centum triginta bellato
rum vna die eo ꝙ reliquiſſent dñm
ij. Para. xxviij. Judith per totum.
Quomodo ipa occidit holofernem
et poſtea dixit dñs omnipotens tra=
didit eum in manu femine. Videns
iudas machabeus exercitũ ſeron ma
gnum valde timentib; socijs ait fa=
cile eſt multos concludi in manus
paucorum et nõ eſt differentia in cõ
ſpectu dei celi liberare in mltis aut
in paucis ꝛc̃ et contritus eſt ſeron et
exercitus eius. j. Macha. iij.
Item nota ꝙ ipe iudas pugnatur9
ſemp diuinum auxilium p orationẽ
inuocauit preterꝙ in duob; bellis
vbi oraſſe non legit᷑. vnum fuit con
tra anthiochum. j. Machabeorũ. vj.
Secundum contra bachidem et al=
chidem tunc ipe cecidit et ceteri fu=
gierunt. j. Machabeorum. ix.

De benedictione dei.

CReauit deus hominem ad
ymaginem et ſimilitudinem
ſuam et benedixit ei. Gen̄. j.
Noe quoqꝫ benedixit et filijs eius
ibidem. ix.
Abrahe etiam dixit egredere de ter=
ra tua et ſequitur benedicens bene=
dicam tibi. ibidem. xij.
Super hyſmahel exaudiuit te dixit
dñs abrahe ecce benedicam eũ et au
gebo ꝛc̃. ibidem. xvij.

Dominus etiam benedixit yſaac et
locupletatus eſt. ibidem. xxvj.
Loquens iacob auũculo ſuo laban
dixit modicum habuiſti quando ve
ni ad te nunc diues factus es bene=
dixitqꝫ tibi dñs ad introitum meũ
Geneſis. xxx.
Domin9 etiã benedixit domui pha=
raonis ab egipto propter ioſeph et
multiplicauit ſubſtanciam eius Ge
neſis. xxxix.
Habitauit archa domini in domo
obethedom tribus menſibus et be=
nedixit dominus obethedom et om̃i
domũ eius. ij. Regum. vj.
De iob dicit᷑ operib; manuũ ſuarũ
benedixiſti. Job. j.
Item. xlij. dñs benedixit nouiſſima
iob magis ꝙ̃ principio eius. Aſcen
ſurus xp̄us in celum eleuatis mani
bus benedixit diſcipulos. Actuũ. j.
Electos etiam ſuos in vltimo iudi=
cio benedixit dicens. venite benedi=
cti patris mei ꝛc̃. Mathei. xxv.

De benedictione et laude hoim.

MElchiſedech rex ſalem occur
rens abraham reuertenti a
cede quatuor regum ait be=
nedictus dominus excelſus quo pro
tegente hoſtes in manib; eius tradi=
ti ſunt. Geneſis. xiiij.
Obtenta victoria de ſyrach delborã
et barach cecinerunt dicentes qui
ſponte animas vrãs domino de iſra
hel obtuliſtis benedicite dño. Judi=
cum. v.
Poſt victoriam quã habuit de ga=
laad dicit᷑ benedictus dominus de=
us meus. Regũ. xviij.
Cũ audiſſet irata verba ſalomonis
de templi edificatione dixit bñdict9

dn̄s deus meus qui dedit dauid fi:
lium ſapientiſſimū ſuper populum
hunc plurimū·iij·Regū·v·
Edificato templo dixit ſalomon co
ram vniuerſo populo bn̄dictꝰ dn̄s
deus iſrahel·iij·Regū·viij·
Fecit dauid principem vnū ad cō:
fitendum deo aſaph et fratres eius
et ſequitur. Benedictus dn̄s deus
iſrahel ab eterno et vſqꝫ ineternum
j·Parali·xvj·
Videns eſdras animū regis artax:
erſis bonū ad iudeos ait benedictus
dn̄s deus patrū noſtrorū Eſdre·vij·
et·viij·
Completo muro ciuitatis iheruſalē
ſub eſdra et neemia dixerunt leuite
ſurgite et benedicite deo ab eterno
et vſqꝫ ineternū·Neemie·ix·
Sara filia raguelis cum compleret
orationem dixit benedictū eſt nomē
tuū deus patrū noſtrorū ꝗ cū iratꝰ
fueris miſericordiā facies Tho·iij.
Thobias filium ſuū inſtruxit dicēs
omni tpe benedic deo et pete ab eo
vt vias tuas dirigat Thobie·iiij·
Raguel et vxor eius vidētes ꝙ tho
biam iuniorem nō lederet demoniū
dixerūt benedicimꝰ deū iſrl̄ qꝛ nō ac
cidit nobꝭ vt putabamꝰ Tho·viij·
Angelus raphahel monuit vtrūqꝫ
thobiam vt benedicerent deum celi
Thobie·xij·
Ozias princeps vidēs iudith cū ca:
pite holofernis ait benedictus deūs
qui creauit celū et terrā Judith·xiij
Daniel poſt reuelationem ſibi fa:
ctam ait ſit nomen domini benedi:
ctum Danielis·ij·
Tres pueri in camino deum bene:
dixerunt Danielis·iij·
Obtenta de hoſtibus victoria et al
tari edificato ſub iuda machabeo fi
lij iſrahel benedixerunt deū·ij·Ma:
chabeorū·x·
Tribulatioues paciens paulus ait
benedictus deus pater dni noſtri ihe
ſu xp̄i·ij·Corintheorum·j·
Audiui homines dicentes ſedenti in
throno et agno. Benedictio et cla
ritas honor et gloria ꝛc̄·Apoca·v·

¶ De benedictione patrum anti:
quorum·

Melchiſedech rex ſalem reuer
tenti abraham a cede quatu
or regū ait benedictus abra
ham deo excelſo Geneſis·xiiij·
Benedixit yſaac iacob dicens det
tibi deus de rore celi·Geneſis·xxvij·
Benedixit iacob filijs ioſeph effra
ym et manaſſe et etiā filijs ꝓprijs
ſingulis dans propriam benedictio:
nem Geneſis·xlix·
Dicit dn̄s moyſi ſic benedices filijs
iſrl̄. Moyſes ante mortē bn̄dixit fi
lijs iſrl̄ dicens Dn̄s de ſyna venit et
de ſeyr ortus ē nobꝭ·Deutro·xxxiij·
In cantico de victoria habita de ſi
ſara dicit̄ benedicta inter mulieres
iahel vxor abermei Judicū·v·
Noemi videns nurū ſuā ruth a bo:
os fuiſſe honoratā dixit benedictus
ſit a dn̄o quoniam eandem graciam
quā viuis ꝓbuerat ſeruauit et mor:
tuis Ruth·ij·
Cōmendans boos ruth ꝙ ad deum
iſrahel confugerat ait benedicta es
a deo filia que priorem miſericordiā
poſteriori ſuperaſti Ruth·iij·
Nunciatum eſt dauid ꝙ viri iabēs
galaad ſepeliſſent ſaul dixitqꝫ ad
eos benedicti vos a dn̄o qui feciſtis
miſericordiā hāc cū ſaul·ij·Reg·ij·

Apprehendens raguel dexteram filie ſue tradidit thobie dicens deus abraham ꝛc. Thobie. vij.

Gabelus ingreſſus domū vt thobiam ibi inueniens ait Benedicat te deus iſrahel quia filiꝰ es viri optimi iuſti et timentis deum et elemoſinas facientis. Thobie. ix.

Ozias princeps populi dixit ad iudith benedicta es filia a dño deo excelſo pre omnibꝰ mulieribꝰ ſup terram. Judith. xiij.

Factum eſt vt audiuit elizabeth ſalutacionem marie exclamauit dicēs Bñdicta tu in mulieribꝰ ꝛc. Luce. j.

De benignitate et miſericordia dei.

Rogans abraham pro ſodomitis dñm et quaſi importune petens ſemp tñ deꝰ benigne reſpōdit vt patet. Geñ. xviij.

Item fugienti iacob a facie fratris ſui dñs benigne et clementer apparuit. Geneſis. xxviij.

Item redeunti ab inſecutione ſoceris ſui liberauit. Geñ. xxx. et. xxxj.

Ait dñs moyſi dimitte me vt iraſcatur furor meus contra populū meū iſtū. cerno eñ ꝙ dure ceruicis ſit q̄ diceret tu me tenes vt nō poſſē eos cōterere et delere. Exodi. xxxij.

Nota ꝙ̄ pie eſt dominus locutus ad nathan de dauid et de domo eius ij. Regum. vij.

Ezechias iuda dixit dominus xpicl abitur cunctis qui in toto orbe requirunt eum. ij. Para. xxx. Numeri xxij. xxiij. et. xxiiij.

Balach vocauit balaam vt malediceret filijs iſrahel ſed dñs ſemper ecōtrario bñdixit eis. Joſue. xxiiij.

Nabuchodonoſor vidit cū azaria et ſocijs eius ſimilem dei in fornace ardenti ſedentem. Danielis. iij.

Item de ſuſanna. Danielis. xiij.

Item de daniele in lacu leonū. Danielis. xiiij.

Machabeus et cum eo contra thimotheū pugnantes habuerūt auxilium dei apparuerunt duo viri. ij. Machabeorum. x.

Item in prelio contra liſiam. ij. Machabeorum. xj.

Saluator in domo ſymonis leproſi benigne diſcubuit. Mathei. xxvi. et Luce. vij.

Mariam magdalenā pie defendit contra ipſum ſymonem et phariſeos. Luce. vij.

Item contra marthā conquerentem Luce. x.

Item contra diſcipulos propter effuſionem vnguenti. Mathei. xxvj.

Venientibꝰ ac capientibꝰ miniſtris pontificum xp̄m dixit eis ſi me q̄ritis ſinite hos abire. Johānis. xviij.

Sciebat enim ꝙ nō erant parati ad martirium ſuſtinendum Et ideo infirmitati eorum cōdeſcendens voluit vt parcerent eis.

Petrum poſt trinam negationem lacrimantem benigne reſpexit et ad miſericordiā recepit. Luce. xxij.

Thome dubitāti ſe palpandū p̄buit et in fide ſolidauit Johannis. xx.

Dum lapidaretur ſtephanus ſe illi oſtendit et eum ad ſuſtinendum animauit Actuum. vj.

Paulū benigne cōuertit Act. viij.

De blaſphemia.

Filius mulieris iſrahelite p̄cepto dñi lapidatus fuit in deſerto quia nomen domini

blaſphemauit Leuitici·xxiiij·
Dixit hely filijs ſuis ſi peccauerit quis in virum placari poteſt ei dn̄s· Si autē in dn̄m peccauerit q̄s ora-bit pro eo·j·Regum·ij·
Nathan propheta peccatum dauid multū aggrauauit eo ꝙ inimicos fe-cit blaſphemare·ij·Regū·xij·
Vir dei dixit ad regē iſrahel qꝛ dixe-runt ſyri deus moncium ipe eſt dn̄s et nō eſt deꝰ valliū dabo omnē mul-titudinem hanc grandem in manu tua·iij·Regum·xx·
Jeſabel fecit impeti naboth bla-ſphemiā et occidi·iij·Regū·xxj·
Diſplicuerūt blaſphemie dn̄o quas dixerūt ſerui ſennacherib regis aſſi-riorū. Vnde percuſſit angelus dn̄i·c· lxxxij·de eis·iiij·Regum·xix·
Nota ꝙ nō expedit ſimplices ho-mines contra infidelium blaſphemi-as diſputare. propter hoc ꝓhibuit ezechias ne populus ſuus blaſphe-mando rapſati aliquid reſponderet iiij·Regum·xviij·
Item nota ꝙ ſcribit̄ yſaie·xxvj·ob-ſidente iuda machabeo quoddā pre-ſidium quidam gentiles in eo exiſtē-tes verba blaſphemie et nephanda iactabant qui cito exterminati ſunt ij·Machabeorum·x·

¶ De confeſſione·

Onebat dn̄s adam peccatū recognoſcere ſed ille retor-ſit in mulierem et mulier in ſerpentem Geneſis·iij·
Cayn peccatū recognouit et deſpe-rauit dicens maior ē iniquitas mea q̄ꝫ veniam merear Geneſis·iiij·
Pharao dixit peccaui licet ſe a pec-cato nō conuertit Exodi·ix·
Item dixit ſaul·j·Regum·xxvj·
Item dixit anthiochus·ij·Macha-beorum·ix·
Sed nullus eorum veniam conſecu-tus eſt qꝛ non recto corde dixerunt
Afflicti filij iſrl̄ per ſerpentes igni-tas dixerunt moyſi peccauimꝰ quo-niā locuti ſumus contra dn̄m et con-tra te. Numeri·xxj·
Filij iſrahel vehementer oppreſſi a philiſteis et filijs amon dixerūt pec-cauimus·j·Regum·vij·
Humiliter recognouit dauid pecca-tum ſuum et ideo audire meruit do-minus tranſtulit peccatum tuum·ij Regum·xij·
Item quando populū numerare fe-cerat ſe percuciendum obtulit deo lo-co ppl̄i innocentis·ij. Regū·xiiij.
Neemias dixit confitebor ꝓ pecca-tis filiorū iſrahel·Neemie·j·
Thobias licet ab infancia deum ti-muerit et mandata eius cuſtodierit tamen dixit non egimus ſm̄ ꝓcepta tua et non ambulauimus ſincere co-ram te Thobie·iij·
Tres pueri qui ſancte et munde vix-erant in camino ignis dixerūt pecca-uimꝰ iniuſte egimus Daniel·iij·
Orans deum daniel dixit in pſona populi tibi peccauimꝰ iniquitatem fecimus Danielis·ix·
Sextus illorū ſeptem fratrū incipi-ens ait nos propter noſmetipſos hoc patimur qꝛ peccauimus in deum no-ſtrum·ij·Machabeorū·vij·
Similia dixit latro cum xp̄o cru-cifixus vnde veniam ſtatim obtinuit Luce·xxiij·
Predicante paulo per yſaiam mul-titudini credentiū veniebant cōfiten-tes et ānunciātes actꝰ ſuos Act·xix·